

Висновки. Таким чином, оцінювання педагогічної діяльності вчителя ЗНЗ в історичному вимірі займає пріоритетне місце в системі освіти. Як засвідчує досвід, у практиці ЗНЗ не існує чітких критеріїв оцінювання педагогічної діяльності вчителя, тому досить часто адміністрація, інспекторські служби вдаються до оцінювання педагога відповідно до результатів навчальних досягнень учнів. Процес оцінювання педагогічної діяльності вчителя в ЗНЗ розпочав унормовуватися на державному рівні у 90-х роках минулого століття, який триває донині. Цей процес полягає у зборі, систематизації та узагальненні об'єктивної інформації про об'єкт, що досліджується. Джерелами такої інформації є матеріали спеціальних перевірок, статистичні дані, звіти тощо. Водночас варто зазначити, що адаптація критеріїв та показників оцінювання відбувається на рівні ЗНЗ із врахуванням специфіки його діяльності. Враховуючи це, пропонуємо показники оцінювання педагогічної діяльності вчителя та орієнтовний план вивчення системи роботи педагога.

У подальшому дослідження мають бути розширені та поглиблені щодо застосування сучасних методів, розроблення критеріїв оцінювання діяльності педагога на державному і локальному рівнях із врахуванням особливостей організації навчально-виховного процесу, самооцінювання діяльності вчителя.

Література

1. Бабінець С. До питання моніторингу як засобу прогнозування педагогічної діяльності / С. Бабінець // Освіта і управління : Науково-практичний журнал. – 2003. – Том 6, № 3.
2. Казаріцька Т. Компетентність вчителя: інструментарій оцінки та самооцінки / Т. Казаріцька // Директор школи. – 2004. – № 6.
3. Кононенко О.Є. Атестація педагогічних працівників: нормативи, методичні рекомендації, документи / О.Є. Кононенко. – Харків: Основа, 2008.
4. Типове положення про атестацію педагогічних працівників. Наказ МОН України від 09.10.2010 № 930 // Практика управління закладом освіти : Щомісячний спеціалізований журнал. – 2011. – № 1.
5. Стадник В.В. Менеджмент: посібник / В.В. Стадник, М.А. Йохна. – К.: Академвидав, 2003. – 464 с. – (Альма-матер).

УДК 378.1

Парфенюк Т.Ю.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, факультет психології, аспірантка

СТРАТЕГІЧНИЙ АЛЬЯНС ЯК ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ РИНКОВО-ОРІЄНТОВАНИХ РЕФОРМ ОСВІТИ В АВСТРАЛІЇ

Розглядаються теоретичний і практичний аспекти технології стратегічного альянсу як форма реалізації ринково-орієнтованих реформ освіти в Австралії.

Ключові слова: реформа освіти, ринково-орієнтована реформа освіти, теорія і практика реалізації реформ освіти, форми реформування освіти, "стратегічний альянс"

Рассматриваются теоретический и практический аспекты технологии стратегического альянса как формы реализации рыночно-ориентированных реформ образования в Австралии.

Ключевые слова: реформа образования, рыночно-ориентированная реформа образования, теория и практика реализации реформ образования, формы реформирования образования, "стратегический альянс"

It is examined the theoretical and practical aspects of strategic alliance technology as the form of realization of the market-oriented reforms of education in Australia.

Key words: *educational reform, market-oriented reform of education, theory and practice of realization of educational reforms, forms of education reforming, "strategic alliance"*

Актуальність дослідження. За останні роки XXI ст. спостерігається поява нових форм об'єднання освітніх і бізнесових структур – стратегічні альянси, які виступають яскравим прикладом і ефективно впливають на реформування вищої освіти в Австралії в контексті ринково-орієнтованих реформ. Існує теорія, яка має відношення до технології створення стратегічних альянсів між освітніми установами і бізнесом, завдяки якій можна поширити передачу інформації, зосередившись на можливостях вищої освіти, а також навчальних секторів співпраці. Проте виникає проблема щодо її змістовного наповнення.

Метою статті є визначення місця загальних передумов технології створення і впровадження стратегічного альянсу в Австралії, яка стала теоретичною і практичною формою реалізації ринково-орієнтованих реформ, визначення їх функціонального призначення.

Для вивчення теоретичних та практичних аспектів технології реалізації ринково-орієнтованих реформ важливе значення мають праці з теоретичних питань сучасної освіти Д. Інстанса, М. Кобаяши, П. Хілла, К. Кревола [3]. Ми використовували відповідні інформаційні ресурси, оперативні бази даних AGSM¹ і електронний доступ до ресурсів Університетської Бібліотеки Нового Південного Уельсу аби аналіз даних сформулював висновки і рекомендації, засновані на даних наукових досліджень вчених, які застосовували інформацію, яка має відношення до формулювання стратегій виконання технології стратегічних альянсів.

“Стратегічні альянси – це відносно скоординовані, об'єднані, мобільні на основі договірних зобов'язань угоди, які включають грошові внески для спільного виконання індивідуальних цілей, пов'язаних з корпоративною лінією кожної фірми - партнера” [1; с. 3]. Стратегічні альянси відносно міцні, злагоджено діючі структури, куди направляються інвестиції і, де підтримуються зв'язки між освітніми закладами, бізнесом та державними структурами автономного управління для спільного виконання специфічних цілей, пов'язаних з корпоративною місією кожної фірми-партнера [4; с. 15].

На теоретичному рівні, зокрема на рівні змісту теорії, є широкий діапазон відповідних чинників мотивації для обґрунтування важливості стратегічних альянсів та їх підтримки. До них належать:

- зменшення виробництва і операційних витрат;
- протистояння стратегічним діям конкурентів;
- досягнення нових ринків;
- подолання причин уповільнення ринкових перетворень в освіті;
- скорочення ризику і невпевненості;
- поширення знань і компетентності;
- підписання угоди про купівлю освітніх послуг від партнерів, які провели повну експертизу новому ринку знань;
- модернізація репутації і законності;
- посилення соціального капіталу існуючих мереж.

Отже, в контексті реформування змісту вищої освіти в сучасних умовах в першу чергу необхідно враховувати: 1) домінуючий чинник мотивації для успішної співпраці в секторі міжнародної комерційної діяльності, тобто реалізувати привілеї освітньої діяльності; 2) професіоналізм представників, які укладають та ухвалюють рішення від одного партнера альянсу до іншого, забезпечуючи головні умови управління, захисту репутації і конкурентоздатності; 3) ефективні механізми управління, що вимагають вживати високоякісні ресурси і підтримувати цикл існування альянсу.

На практиці результати проведення реформування вказують, що стратегічні чинники мотивації залучених фірм до міжнародних освітніх стратегічних альянсів, також містять в собі широкий діапазон елементів, таких як:

- Типовий термін існування стратегічного альянсу можна розглядати як реалізацію трьох послідовних етапів:

1. Формування: аналіз можливостей, цільові переговори, використання організаційних і фінансових ресурсів, впровадження і активізація оперативної інфраструктури співпраці.

2. Процес: прогресивне і економічне зростання партнерських оперативних дій; аналіз непередбачених перешкод аби нормалізувати і стабілізувати процес; регулювання і вдосконалення стану діяльності альянсу аби вирівняти ситуацію, яка може несподівано виникнути.

3. Завершення: аналіз початкових умов угоди, зменшення колективних зусиль, напруги у міжпартнерських зв'язках і залежності партнерів [6;с. 258].

- Кінцева стратегічна мета дуже важлива, як передумова створення будь-якого стратегічного альянсу.

- Перешкоди і ризики стратегічних альянсів можуть виникати на різних етапах, починаючи з вибору партнерів, з аналізу внутрішнього і зовнішнього оточення, з механізмів їх здійснення.

- Узгодження партнерами функцій і процесів управління.

- Алгоритм практичної діяльності висвітлений у “Правилах Великого Пальця”², що може допомогти партнерам альянсу в досягненні оптимального виконання завдань.

Досліджуючи процес впровадження стратегічних альянсів Австралійські вчені виявили певні його особливості. Зокрема, для глобального бізнесу стратегічні альянси мають високу окупність інвестицій, проте, ними важко управляти. Крім того, основною перешкодою для успіху стратегічних альянсів в діловому оточенні може бути прихований чинник мотивації, який може внести інший зміст в цей процес. Ним можуть стати як змагання, одна з рушійних сил бізнесу, так і співпраця – у вигляді стратегічного альянсу, як запорука успішності.

Аналіз діяльності альянсів дає підстави виділити умови їх успішного функціонування. Серед них:

- інновації, що прийшли разом з альянсом – вагомий результат, але отримати його можна через великі інвестиції, які направлені на максимізацію спільної діяльності партнерів альянсу;

- в Австралійському секторі вищої освіти педагоги і дослідники індивідуально працюють в умовах партнерського підходу. Проте, в контексті ринково-орієнтованих реформ, заклади освіти все більше і більше діють в конкурентоздатному діловому стилі;

- вища освіта, професійна освіта і підготовчі курси об'єднують в собі: виробництво, продаж і маркетинг, поширення освітніх послуг і гарантовану якість в оцінюванні і акредитації. Можливості для стратегічних альянсів можуть розглядатися в межах окремої структури даної послідовності;

- гарантована якість не має “окремого місця” в ланцюзі елементів процесу. Зацікавлені особи мають постійний інтерес до оцінювання здібностей, якостей студентів і аналізу курсу, який вивчається. Це вплиє на відповідальність за досягнення гарантованої якості;

- репутація – ключовий елемент в розвитку співпраці альянсу в межах освітнього сектору. Регулярні перевірки в межах Австралії визначають форму входу в альянс і можливий його тип, а також важелі управління між партнерами;

- професійна освіта і підготовчі курси, зокрема система TAFE³, має можливість адаптувати схеми економічного росту місцевого ринку до схеми економіки в межах місцевого університету;

- права на прийняття рішень, які впливають на зв'язки в альянсі, відображають якість освітнього закладу і його репутацію, що є надзвичайно важливо;

- моніторинг виступає як основний компонент освітнього процесу, як критичний детермінант довгострокової цілісності і якості “бренду” освітнього закладу [6; с. 239]. На противагу “традиційному” оцінюванню моніторинг призвів до гарантованої якості і створення інновацій на місцевому і міжнародному ринках освітніх послуг. Цьому сприяють нові технології, які поступово розвивають ІКТ-системи⁴. Хоча це потребує великих витрат, але й водночас розкриває чудові можливості для майбутнього освіти.

- освіта за допомогою Net-ресурсів, яка дає можливість досягти нових ринків,

- здійснити трансформацію освіти і відтворити конкурентоспроможність навчальних закладів, однак вона ще перебуває на стадії свого розвитку.

Аналізуючи діяльність альянсів австралійські вчені сформулювали 10 стратегічних директив управління ними. Серед них:

1. Сформулювати стратегію на перемогу.
2. Гарантувати прозорість завдань.
3. Вибирати відповідного стратегічного партнера.
4. Узгодити впровадження стратегії як передумови стратегічної співпраці.
5. Розвивати компетентність під час співпраці.
6. Впроваджувати ефективну структуру управління.
7. Управляти процесом подолання перешкод.
8. Захищати ІВ (інтелектуальну власність) і “бренд”.
9. Розподілити права на управління.
10. Організувати роботу під час управління змінами.

Проаналізуємо детальніше кожен директиву окремо:

1. Сформулювати стратегію на перемогу.

Перший крок – розробити проект. “Стратегія на перемогу” для альянсу між навчальним закладом і бізнес структурою – це можливість підтримувати конкурентоздатність на цільовому міжнародному ринку. Іншими словами, краща стратегія має діяти в потрібний час в потрібному місці. Для цього потрібно створювати програму аби продати її на ринку освітніх послуг, щоб отримувати

чисті доходи. Конкурентоздатний місцевий ринок забезпечує можливість для Австралійських вищих навчальних закладів зібрати капітал і підтримувати репутацію, яку вони зараз мають, але, можливо, не зможуть підтвердити свої пропозиції на сучасному конкурентоздатному глобальному ринку. Якщо вищий навчальний заклад має унікальний проект-пропозицію, який потенційно може розмістити його на високий конкурентоздатний рівень, то обов'язково йому потрібно реалізувати ще дев'ять обов'язкових директив.

2. Гарантувати прозорість завдань.

Прозорість потрібна у визначенні завдань аби уникнути порушень договору. Є, наприклад, суттєві відмінності щодо питань “як” і “чому” австралійський вищий освітній заклад має пропонувати програми для викладання в Азії, порівняно з питанням щодо розвитку відносин між вищими і професійними закладами освіти в умовах ОЕСР (Організація економічного співробітництва і розвитку). Ці відмінності мають бути чітко визначеними в завданнях альянсу. Цілі і завдання мають бути зрозумілими як і для Австралійських вищих закладів, так і для офшорного стратегічного партнера. Конфлікти повинні розглядатися і вирішуватися відразу як тільки виникають.

3. Вибирати відповідного стратегічного партнера.

Вибір стратегічного партнера – двосторонній процес, який має бути прозорим і вестися на засадах взаємних стратегічних завдань. Вибір партнера вимагає інформації, яка буде доступною, і організації, що шукають Австралійського партнера, можуть скористатися нею, забезпечивши себе відповідними даними. Під час відбору партнера дуже важливо повідомляти про поточні проблеми аби завчасно їх уникнути і створити систему аналізу діяльності “можливих” співробітників. Також потрібно розподілити права, які можуть, або мають бути делеговані до інших партнерів, щоб підтримувати цілісність і репутацію співпраці і закладу. Наприклад, це могло б стимулювати співпрацю під час визначення умов діяльності австралійського закладу освіти з потенційним комерційним партнером, чи Австралійським приватним сектором і з зарубіжною державною організацією в ролі потенційного компаньйона.

4. Узгодити впровадження стратегії як передумови стратегічної співпраці.

Вирішили, що всім напрямам потрібен процес узгодження. Альянси – це угоди між двома чи більше незалежними організаціями. Відносини альянсу побудовані на партнерському дусі. Стратегічні альянси саморегулюються в межах узгоджених умов альянсу, традиційних поглядів держави і інтересів партнерів.

5. Розвивати компетентність підчас співпраці.

Австралійський заклад освіти повинен створити в межах своєї власності адміністративну команду, члени якої мають навички працювати спільно і налагоджено. Дослідження довели, що такі навички могли б розвиватися завдяки: відповідальності за міждисциплінарні послуги, забезпеченню та наданню освітніх послуг тощо. Потрібні люди, які вже довели, що вміють працювати у складному ринковому світі.

6. Впроваджувати ефективну структуру управління.

Специфіка структури управління повинна бути з конкретними положеннями із встановленими умовами управління для передачі прав на діяльність в межах співпраці, щоб підтримувати баланс між освітньою і комерційною зацікавленістю

на міжнародному ринку і відповідати вимогам на рівні Австралійського місцевого ринку.

Як додаток, для ефективного управління стратегічними альянсами потрібно:

- прозорість і чітко визначена мета для структури управління;
- менеджери (керівники), які можуть взяти на себе відповідальність за процес здійснення співпраці для удосконалення діяльності Австралійських закладів освіти;
- кваліфікована група науковців, яка спроектує структуру управління альянсом, визначить умови діяльності, щоб здійснювати цілеспрямовані виплати і попереджати ризики.

Ці три доповнення обов'язково мають бути враховані. Адже, деякі заклади освіти, як державні, так і приватні, управління в яких ще недобре структуроване, не мають достатньо фінансових та інших ресурсів, щоб бути готовими до змін.

7. Управляти перешкодами.

Культурні перешкоди залежать від країни, на території якої відбуваються будь-які освітні зміни і укладаються альянси. Міжнародні торгівельні і зарубіжні відносини стали основою досвіду в специфічних для країни культурних взаєминах. Підтримувати ідеї культурного розвитку окремої країни і вести одночасно “торгівлю” освітніми послугами на цільовому ринку значно складніше, ніж знайти шляхи до співпраці.

8. Захищати ІВ (інтелектуальну власність) і “бренд”.

Захищати інтелектуальну власність Австралійського вищого закладу, включаючи, у тому числі, навчальні програми і відповідну освітню діяльність, дуже важко. Зважаючи на те, що основний напрям освітнього закладу – розвивати і виробляти нову інтелектуальну власність, яка має відповідати вимогам сучасного суспільства і акцент потрібно робити на її оновлення.

9. Розподілити права на управління.

Університетам і професійним закладам освіти, які не діяли в межах стратегічного альянсу, потрібно вводити нових членів до керівного комітету, аби здійснити комерціалізацію освіти і забезпечити себе відповідною підтримкою. На додаток, потрібно шукати зарубіжного вигідного партнера, який би мав комерційний досвід і, який буде виступати в ролі австралійського радника, що допоможе ідентифікувати його і призначити керівником альянсу. Під ефективним керівництвом розуміють: прийняття важливих рішень для ризикованого підприємства, вирішення питання хто їх має виконувати і як вони будуть здійснюватися і контролюватися.

10. Організувати роботу підчас управління змінами.

Щоб брати участь в стратегічному альянсі і підтримувати рівень зростаючих доходів, потрібно визначити основні елементи процесу управлінських змін на конкурентоздатних ринках. Нещодавно, Австралійські заклади освіти мали успіх на ринку з низьким рівнем конкурентоздатності, але, який починає зростати. Успіх поширився саме на ті сфери освітньої діяльності, які заздалегідь обговорили і узгодили умови своєї діяльності. На додаток, від сучасного ринку освітніх послуг вимагають, щоб він був гнучким і мав подальше розповсюдження. Специфічні директиви потрібно визначити з природи можливих проблем, на які слід звернути увагу для здійснення уточнень ще на початковому рівні.

Висновки і перспективи щодо подальших досліджень. На завершення підкреслимо, що в сучасному світі знань зростає усвідомлення того, що без здійснення сформульованих вище парадигмальних змін комерціалізації освіти, як і без забезпечення відповідною фінансовою підтримкою закладів освіти, вища школа не в змозі виконати свою місію підготовки молоді в конкурентоспроможних умовах, в умовах розвитку економіки знань. Таке усвідомлення породжує значну кількість практичних кроків щодо втілення нової технології створення стратегічних альянсів між освітніми установами і бізнесовими структурами, що становлять значний дослідницький інтерес, вартий подальшого вивчення.

Література

1. Cardner M. Education, Science and the Future of Australia: Research, Innovation and Knowledge Transfer (A public seminar series on policy). – Australia, 2007. – 10 p.
2. Cuttance P. Stokes S. Reporting on students and school achievement. – Canberra (Australia): Department of Education, Training and Youth Affairs, 2000. – P 25-45.
3. Hill P.W. Crevola C.A. The role of Standards in Educational Reform for the 21st Century // 1999 ASCD Yearbook: Preparing Our School for the 21st Century / Ed. By D.D. Marsh. – Alexandria, VA (USA): Association for Supervision and Curriculum Development, 1999. – URL: http://www.ascd/publications/books/1999marsh/hill_ch.6.html.
4. Instance D., Kobayashi M. Introduction // Networks of Innovation. Towards new models of managing schools and systems. – Paris: OECD Publications, 2003. – P. 10-29.
5. Literacy and learning strategies // CONFINTEA V. – Hamburg, 1997. – P. 5-7.
6. Smith M.S., O'Day J.A. Systemic school reform // Politics of Education Association Yearbook, 1999. – P. 233-267.
7. Словник іншомовних слів / Уклад.: С.М. Морозов, Л.М. Шкарапуца. – К.: Наукова думка, 2000. – 680с.

УДК 378.14.034:246

Рашковська В. І.

РВНЗ «Кримський інженерно-педагогічний університет», доктор педагогічних наук, доцент

СПЕЦИФІЧНІ МЕТОДИ МИСТЕЦЬКОЇ ПЕДАГОГІКИ В ДУХОВНОМУ РОЗВИТКУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ЗАСОБАМИ ІКОНОПІСУ

У статті розглянуті специфічні методи мистецької педагогіки в духовному розвитку майбутнього вчителя засобами іконопису. Простежується динаміка їх педагогічного використання в поетапному духовному розвитку особистості майбутнього вчителя.

Ключові слова: *духовний розвиток, специфічні методи: "дотику", невербально-споглядальний, "введення" в духовний простір мистецького твору, образно-символічного аналізу, емоціогенної ситуації "внутрішньої тиші", діалогічного художнього спілкування*

В статье рассмотрены специфические методы искусствоведческой педагогики в духовном развитии будущего учителя средствами иконописи. Прослеживается динамика их педагогического использования в поэтапном духовном развитии личности будущего учителя.

Ключевые слова: *духовное развитие, специфические методы: "прикосновения", невербально-созерцательный, "введение" в духовное пространство художественного произведения, образно-символического анализа, емоциогенной ситуации "внутренней тишины", диалогического художественного общения*

In the article the specific methods of study pedagogics of art in spiritual development of future teacher by icon-painting are considered. The dynamics of their pedagogical use in levels spiritual development of personality of future teacher is traced.